

1. En God zag dat het goed was

DOELSTELLINGEN

- De kinderen ontdekken dat het scheppingsverhaal uit Genesis de kwaliteit heeft van een gedicht.
- De kinderen kunnen benoemen en laten zien wat ze mooi vinden in de schepping en de natuur.
- De kinderen worden zich ervan bewust dat de schepping kwetsbaar is en beseffen dat het een Bijbelse opdracht is om deze te onderhouden.
- De kinderen kunnen eenvoudige voorbeelden noemen van manieren waarop zij zelf de schepping kunnen beheren.

(THEOLOGISCHE) ACHTERGRONDINFORMATIE

Deze bijeenkomst gaat over de schepping volgens Genesis 1. De Bijbel kent eigenlijk twee scheppingsverhalen (Genesis 1 en Genesis 2), maar het voert te ver om daar in deze bijeenkomst op in te gaan.

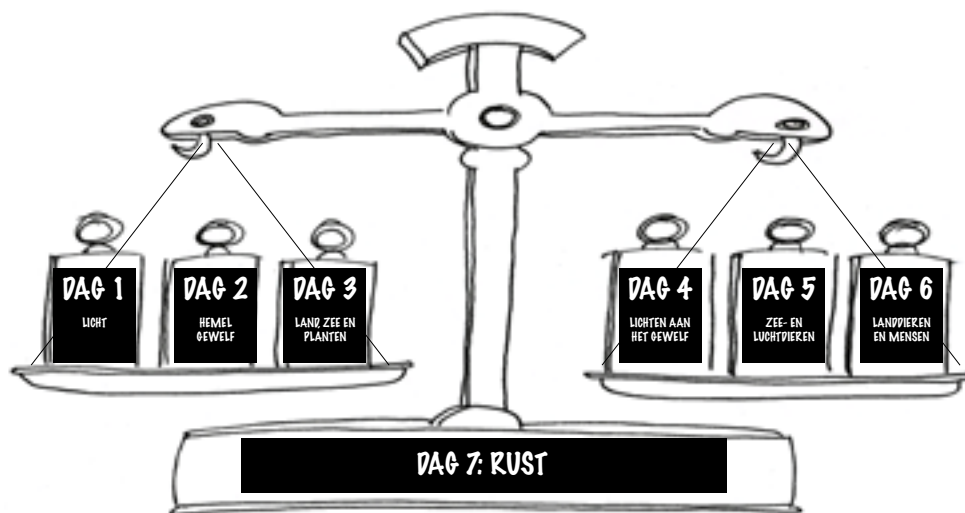
Waarschijnlijk zijn mensen altijd al bezig geweest met de vraag waar ze vandaan komen. Mensen zijn op zoek naar zingeving vanuit de vraag naar hun oorsprong. De vraag is dus niet alleen waar de mens vandaan komt, maar ook waartoe de mens op aarde is. Met dit idee in het achterhoofd mag ook het verhaal uit Genesis 1 worden gelezen. In Genesis 1: 26 wordt een duidelijke opdracht aan de mensheid gegeven: de mens moet heersen over de aarde. Met 'heersen' wordt hier niet het uitoefenen van macht bedoeld, maar het beheren en bewaren van de aarde. De mens moet de orde onderhouden die God volgens het scheppingsverhaal tot stand heeft gebracht.

Het scheppingsverhaal is waarschijnlijk ontstaan tijdens de Babylonische ballingschap van het volk Israël. Wetenschappers wijzen op de opvallende overeenkomsten met de scheppingsverhalen die bekend waren in die omgeving.

Het scheppingsverhaal uit Genesis lijkt naast een loflied op de schepping ook een lied van verzet. Na jaren waarin Israël in staat van verval was geraakt, was het volk in ballingschap in Babylonië terechtgekomen. Zoekend naar een eigen identiteit gebruikten zij daar een bekend Babylonisch scheppingsverhaal, de Enuma Elish, om zich te verzetten tegen de overheersers: de God van het volk Israël werd boven de goden van Babylonië geplaatst. In Babylonië werden de zee, de maan en de zon gezien als een goddelijke macht; Genesis vertelt van een nog grotere God die deze machten hun plaats wijst in de schepping. Op deze manier is Genesis dus ook een verhaal van verzet tegen vermeende grote machten. Het is het verhaal van een God die een verbond heeft met mensen, die Hij naar vrijheid wil leiden.

Deze boodschap komt tot uiting in de gehele Tora, de eerste vijf boeken van de Bijbel. Hoewel het boek Genesis wel het eerste boek van de Bijbel en van de Tora is, is het niet het oudste boek. Genesis vormt de inleiding op de Wet. Deze inleiding geeft aan waarom het zo belangrijk is om je als mens te houden aan de voorschriften van de HEER. Daarnaast maakt de inleiding duidelijk dat het leven een goddelijke kwaliteit in zich heeft, met daarin een eigen verantwoordelijkheid naar God, de naaste en de schepping. Die verantwoordelijkheid begint al in het scheppingsverhaal van Genesis. En hoe iedereen deze verantwoordelijkheid kan nemen, wordt beschreven in de rest van de Bijbel.

Het scheppingsverhaal is geschreven in de vorm van een loflied. De grootsheid van Genesis is terug te vinden in het poëtische karakter van de tekst. Het als een refrein terugkerende "en God zag dat het goed was" is hier een kenmerk van. Een ander kenmerk is de structuur van de scheppingsdagen uit het eerste hoofdstuk. Hieronder is deze structuur schematisch weergegeven. De illustratie laat zien hoe de schepping 'in 'balans' is gemaakt.

Alles wat in de eerste drie scheppingsdagen door God is gemaakt, krijgt een invulling in de tweede reeks van drie dagen. Zo schiep God eerst het licht, door het duister van het licht te scheiden. Daartegenover staat de vierde dag, waarop God de lichten aan het gewelf plaatst. Het gewelf dat God op de tweede dag schiep, wordt op dag vijf met alle zee- en luchtdieren gevuld. De derde dag, waarop het land, de zee en de planten zijn geschapen, staat tegenover de zesde dag, met de schepping van de landdieren en de kroon op de schepping: de mens.

In dit model van de balans lijkt één ding niet te kloppen: de schepping van de zeedieren op de vijfde dag staat tegenover de tweede dag, de dag waarop God het hemelgewelf schiep. Toch kan dit verklaard worden: in de tijd waarin de Bijbel werd geschreven, geloofden mensen namelijk dat het hemelgewelf ook uit water bestond (het was immers blauw).

Veel mensen gaan voorbij aan het hierboven beschreven karakter van Genesis. Zij lezen de Bijbel als letterlijk verslag van de wordingsgeschiedenis van de aarde en al wat daarop leeft. Wie alleen op deze manier omgaat met het boek Genesis, gaat voorbij aan het poëtische karakter van het loflied op de schepping en het verzetkarakter van dit verhaal - en doet het daarmee eigenlijk tekort. Ook wordt dan nauwelijks rekening gehouden met de hedendaagse wetenschappelijke kennis van dit soort teksten. In de oudheid was dit wetenschappelijk besef er immers nog niet. Maar dat maakt, zoals hierboven geschetst, voor de boodschap niet uit.

VOORBEREIDING

Persoonlijke voorbereiding

Neem de achtergrondinformatie bij dit programma goed door. Daarnaast is het wenselijk om je persoonlijk voor te bereiden op deze bijeenkomst. Zo word je zelf ook 'materiaal' voor de bijeenkomst met de kinderen. Hiervoor kun je de volgende vragen gebruiken:

- Wat betekent het scheppingsverhaal voor je? Hoe lees je het?
- Welke vragen heb je bij het scheppingsverhaal?
- Hoe dacht je vroeger over het scheppingsverhaal uit Genesis? Hoe denk je daar nu over?
- Wat betekent het voor je dat het verhaal uit Genesis ook de kwaliteit heeft van een gedicht of van een loflied?
- Wat vind je mooi aan de schepping?
- Hoe probeer je gehoor te geven aan de Bijbelse oproep om de aarde te beheren?
- Wat zou je met de kinderen kunnen en willen delen over dit onderwerp?

Praktische voorbereiding

Geef de kinderen zo mogelijk een kopie van werkblad 1.1 mee vóór de bijeenkomst. Vraag hun dan om het werkblad thuis in te vullen. De opdracht staat op het werkblad. Het ingevulde werkblad zal besproken worden tijdens de bijeenkomst, dus geef duidelijk aan dat de kinderen het dan weer moeten meebrengen.

Het is echter ook mogelijk om een vervangende opdracht te doen in plaats van werkblad 1.1 (zie *Verkenning*).

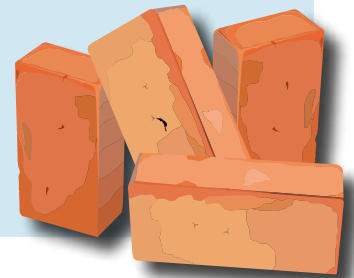
BENODIGDHEDEN

Vooraf

Hieronder vind je een opsomming van alles wat je nodig hebt voor deze bijeenkomst. Zorg ervoor dat je ruim voor het begin van de bijeenkomst klaar bent met alle voorbereidingen. Zo heb je alle tijd om aandacht te besteden aan de kinderen wanneer zij binnenkomen.

Benodigheden

- Kopieën van alle werkbladen voor alle kinderen (werkblad 1.1 mogelijk van tevoren meegegeven, zie VOORBEREIDING);
- Als je werkblad 1.1 niet van tevoren meegeeft: kranten en tijdschriften;
- Pennen;
- Een bijbel (NBV);
- Splitpennen;
- Schaartjes of prikpenen en -matjes;
- Een flap-over met stiften;
- Wat 'klein afval' voor het kunstwerkje, bijvoorbeeld: eierdoosjes, omgespoelde melkpakken, lege doosjes macaroni, enzovoort;
- Een grote kaars en iets om deze mee aan te steken.

PROGRAMMA

5 minuten

Opening

Heet de kinderen van harte welkom. Vertel de kinderen het volgende mopje als 'opwarmertje':

Een klein meisje vraagt haar moeder: "Mama, hoe zijn mensen ontstaan?" Moeder antwoordt: "God schiep Adam en Eva en zij kregen kinderen. En zo is de hele mensheid ontstaan." Twee dagen later stelt het meisje dezelfde vraag aan haar vader. Vader antwoordt: "Heel lang geleden waren er apen en daaruit zijn de mensen voortgekomen." Verward gaat het meisje terug naar haar moeder en vraagt: "Mama, hoe kan het nou dat jij zegt dat mensen door God geschapen zijn, terwijl papa zegt dat ze uit apen voortkomen?" Moeder antwoordt: "Nou, lieverd, het is heel eenvoudig. Ik heb je verteld over *mijn* kant van de familie en je vader heeft je verteld over de *zijne*."

Laat het mopje verder voor wat het is en vertel dat het vandaag over de schepping gaat.

10 minuten

Verkenning

Vertel de kinderen dat mensen verschillende ideeën hebben over het ontstaan van de wereld en alles wat daarop leeft. Vandaag gaat het niet zozeer over *hoe* de wereld geschapen is, maar over hoe mooi, hoe wonderlijk en hoe kwetsbaar de schepping is; want daar gaan de verhalen in de Bijbel over.

Als je werkblad 1.1 van tevoren aan de kinderen had meegegeven (zie VOORBEREIDING), vraag hun dan om het ingevulde werkblad er even bij te pakken. Ga met de kinderen in gesprek over hun foto's. Vraag bijvoorbeeld waar de foto's zijn genomen en of de kinderen kunnen uitleggen waarom ze bepaalde dingen hebben gefotografeerd.

Had je werkblad 1.1 niet van tevoren uitgedeeld, doe dat dan nu. Laat de kinderen dan in de kranten en tijdschriften op zoek gaan naar foto's die voor hen aangeven hoe mooi de schepping is. Vraag de kinderen om hun keuzes toe te lichten.

20 minuten

Verdieping

Deel pennen en kopieën van werkblad 1.2 uit. Geef aan dat je het scheppingsverhaal uit de Bijbel gaat voorlezen en dat de kinderen dan de ontbrekende woorden op het werkblad moeten invullen. Lees vervolgens Genesis 1: 1 - Genesis 2: 4 voor. Kijk samen de antwoorden na. (Op de eerste driehoek: "1" bij "licht", "2" bij "hemelgewelf", "3" bij "land, zee en planten". Op de tweede driehoek: "lichten aan het gewelf" bij dag 4, "zee- en luchtdieren" bij dag 5, "landdieren en de mens" bij dag 6.)

Deel splitpennen en schaaftjes (of prikpenen en -matjes) uit en laat de kinderen de ster maken. De instructies staan op het werkblad. Je kunt de driehoeken zo draaien dat de dagen op volgorde komen te liggen, van dag één tot en met dag zes. De punten stellen dus de zes scheppingsdagen voor. Vraag aan de kinderen of de schepping daarmee af was. Wat mist er nog in de ster? Het antwoord is "rust". Laat de kinderen dit opschrijven in het midden van de ster.

Vertel de kinderen dat elke scheppingsdag een beetje bij een andere hoort. Vraag welke dagen bij elkaar passen. Ze kunnen dit ontdekken door de twee driehoeken over elkaar heen te draaien. Als ze het goed doen, komt de eerste scheppingsdag onder de vierde te liggen, de tweede onder de vijfde en de derde onder de zesde. Licht dit toe met behulp van de (THEOLOGISCHE) ACHTERGROND-INFORMATIE, of probeer het de kinderen zelf te laten ontdekken. In dat laatste geval kun je zo nodig wat aanwijzingen geven, bijvoorbeeld:

- Volgens mij hebben licht en zon en maan en sterren wat met elkaar te maken.
- Wat hoort er in het gewelf thuis?
- Wie en wat leven er op het land?

Vraag de kinderen of ze weten wanneer een tekst een gedicht is. Schrijf hun antwoorden op de flap-over. Vraag door en probeer zo veel mogelijk kenmerken van een gedicht op te diepen, bijvoorbeeld dat het een soort lied is en dat de tekst een ritme heeft. Waarschijnlijk zullen de kinderen ook wel aangeven dat het een tekst is die rijmt. Vraag dan of een gedicht altijd moet rijmen. Leg uit dat het scheppingsverhaal niet rijmt, maar toch een soort gedicht is. De kinderen hebben net ontdekt dat de tekst heel mooi in elkaar zit en dat hij ook weergeeft hoe mooi de schepping in elkaar zit.

Leg uit dat mensen vroeger vaker een tekst schreven op deze manier. In dit geval deden ze dat om te laten zien hoe wonderlijk ze het bestaan van de wereld vonden. De mensen die dit verhaal hebben opgeschreven, wisten waarschijnlijk ook niet precies hoe alles was ontstaan. Maar ze waren ervan overtuigd dat God er hoe dan ook iets mee te maken moest hebben, dat God zag 'dat het allemaal heel goed was'. Dat zinnetje komt steeds terug in het verhaal, net als een refrein in een lied.

20 minuten

Verwerking

Laat een van de kinderen Genesis 1: 26 nog eens voorlezen. Vraag wat voor 'opdracht' daar eigenlijk staat. Weten de kinderen wat 'heerschappij voeren' is? Leg uit dat het betekent dat de mensen de baas zijn over alles wat op de aarde is, maar dat het ook betekent dat ze goed voor de aarde moeten zorgen. Dat is niet voor niets. God heeft de schepping zó mooi gemaakt en de schepping zit zó goed in elkaar, daar moet je als mens heel voorzichtig mee omgaan. Helaas lukt dat op veel plaatsen niet: kijk bijvoorbeeld maar eens hoeveel afval er soms op straat ligt. Op die manier vervuilen we de aarde.

Leg het afval op tafel. Vertel dat de kinderen daar een kunstwerk van gaan maken waarmee ze laten zien hoe mooi de schepping eigenlijk in elkaar zit. Met het kunstwerk kunnen ze laten zien hoe er van iets waardeloos toch iets moois kan worden gemaakt - en ondertussen zorgen ze zo ook een klein beetje voor de aarde, want er ligt nu weer iets minder afval op de vuilnishoop. De aarde beheren kan dus best leuk zijn.

Je kunt ervoor kiezen om de hele groep samen één kunstwerk te laten maken, maar je kunt de kinderen ook individueel laten werken. Praat tijdens het knutselen met de kinderen over de kleine dingen die zij kunnen doen om de schepping te beheren. Geef ook voorbeelden uit je eigen praktijk.

5 minuten

Afsluiting

Laat de kinderen in een kring op de grond gaan zitten. Zet de grote kaars in het midden en steek deze aan. Zet het kunstwerk of de kunstwerken erbij. Spreek dan het volgende gebed uit:

Trouwe God,

U zorgt altijd voor de schepping.

We danken U voor al het mooie dat we zien,
voor alle mensen om ons heen,
voor planten, dieren en het licht.

Maak dat wij U kunnen en willen helpen
bij het zorgen voor Uw schepping,
zodat de aarde een toekomst heeft.

Amen.

Blaas tot slot de grote kaars uit.

Bedank de kinderen voor hun aanwezigheid en hun inzet. Tot de volgende keer!

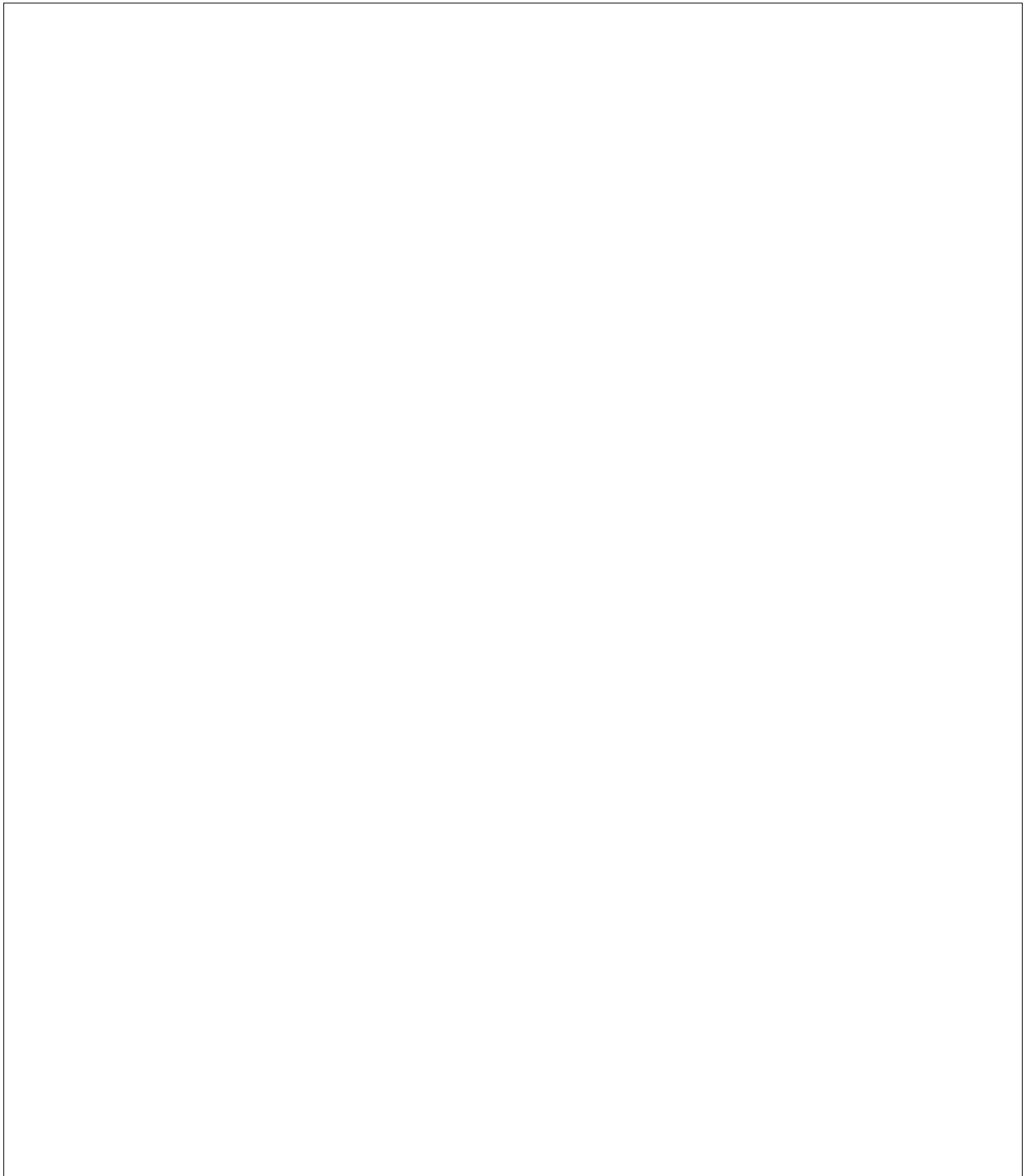
BIJLAGEN

1. Werkblad 1.1 – Door Zijn ogen
2. Werkblad 1.2 – Het geheim van de schepping

Werkblad 1.1 – Door Zijn ogen

OPDRACHT

Toen God de wereld schiep, zag Hij steeds dat het goed was. In de natuur is veel te vinden wat mooi en goed is. Maak samen met een van je ouders of verzorgers een foto in de natuur van iets wat jij heel mooi of goed vindt. Print de foto en plak hem hieronder op.

Werkblad 1.2 – Het geheim van de schepping

HOE MAAK JE DE STER?

Stap 1: Welke tekst ontbreekt nog in de hoekjes? Luister naar het scheppingsverhaal en vul de antwoorden in.

Stap 2: Knip de twee driehoeken uit.

Stap 3: Een van de driehoeken heeft drie witte vakjes in de hoeken. Knip of prik deze voorzichtig uit, zodat je venstertjes krijgt.

Stap 4: Leg de twee driehoeken nu precies op elkaar. De driehoek met de venstertjes komt bovenop.

Stap 5: Neem een splitpen en steek die precies door het middelpunt.

Stap 6: Nu kun je de driehoeken draaien. Draai de dagen in de goede volgorde, zodat je een ster krijgt.

